

บทที่ 4

การวิเคราะห์ภาพรวมของประเทศ

ค่าดัชนีของแต่ละองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบของสถานการณ์ทางสังคมและ

ความมั่นคงของมนุษย์นั้น เมื่อนำมารวมกันเพื่อหาค่าเฉลี่ยของดัชนีสถานการณ์ทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีช่วงค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 0.782-0.819 โดยค่าดัชนีรวมทั่วราชอาณาจักร คือ 0.840 ดังแสดงในตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ดัชนีองค์ประกอบของสถานการณ์ทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (SDSHI)

รายจังหวัด

จังหวัด (เรียงตามค่าดัชนีรวม)	ดัชนี องค์ประกอบ ด้านสุขภาพ และอาหาร	ดัชนี องค์ประกอบ ด้าน การศึกษา ศาสนา และ ความเชื่อ	ดัชนี องค์ประกอบ ด้านที่อยู่ อาศัยและ สิ่งแวดล้อม	ดัชนี องค์ประกอบ ด้านส่วน บุคคล ครอบครัว และชุมชน	ดัชนี องค์ประกอบ ด้าน เศรษฐกิจ และการเมือง	ดัชนีรวม
	1	2	3	4	5	
เพชรบุรี	0.8757	0.8418	0.9303	0.9470	0.7084	0.8606
สงขลา	0.8693	0.8334	0.9425	0.9556	0.6939	0.8589
นครราชสีมา	0.8957	0.8918	0.9202	0.9211	0.6472	0.8552
ปราจีนบุรี	0.8300	0.8824	0.9193	0.9252	0.6860	0.8486
สระบุรี	0.9010	0.8267	0.9202	0.9013	0.6883	0.8475
ลพบุรี	0.8910	0.8682	0.9307	0.8955	0.6512	0.8473
นครนายก	0.8865	0.8644	0.9176	0.9200	0.6470	0.8471
พัทลุง	0.8172	0.8351	0.8856	0.9276	0.7649	0.8461
สุรินทร์	0.8790	0.9176	0.8763	0.9458	0.6099	0.8457
ปัตตานี	0.8690	0.8743	0.9043	0.9239	0.6557	0.8454
ภูเก็ต	0.8734	0.7833	0.9505	0.9251	0.6927	0.8450
นครปฐม	0.8592	0.7853	0.9447	0.9202	0.7111	0.8441
นนทบุรี	0.8801	0.8048	0.9712	0.8823	0.6821	0.8441
ยโสธร	0.8324	0.9207	0.9020	0.9369	0.6233	0.8431
อำนาจเจริญ	0.8927	0.9148	0.8876	0.9519	0.5667	0.8427
สตูล	0.8164	0.8518	0.8946	0.9271	0.7214	0.8423
ยะลา	0.8632	0.8495	0.9075	0.9101	0.6782	0.8417
อ่างทอง	0.8289	0.8683	0.9303	0.9137	0.6627	0.8408

ตารางที่ 15 (ต่อ)

จังหวัด (เรียงตามค่าดัชนีรวม)	ดัชนี องค์ประกอบ ด้านสุขภาพ และอาหาร	ดัชนี องค์ประกอบ ด้าน การศึกษา ศาสนา และ ความเชื่อ	ดัชนี องค์ประกอบ ในด้านที่อยู่ อาศัยและ สิ่งแวดล้อม	ดัชนี องค์ประกอบ ด้านส่วน บุคคล ครอบครัว และชุมชน	ดัชนี องค์ประกอบ ด้าน เศรษฐกิจ และการเมือง	ดัชนีรวม
	1	2	3	4	5	
สิงห์บุรี	0.7983	0.8862	0.9300	0.9065	0.6788	0.8400
แพร่	0.8531	0.9000	0.9225	0.8999	0.6225	0.8396
ร้อยเอ็ด	0.8543	0.9130	0.8988	0.9370	0.5935	0.8393
ฉะเชิงเทรา	0.8246	0.8392	0.9282	0.9068	0.6939	0.8386
สุพรรณบุรี	0.8533	0.8463	0.9337	0.9099	0.6462	0.8379
ชัยนาท	0.8766	0.8779	0.9106	0.9087	0.6155	0.8379
มหาสารคาม	0.8692	0.9208	0.8972	0.9386	0.5625	0.8376
พังงา	0.8761	0.8481	0.8773	0.9189	0.6622	0.8365
สมุทรสงคราม	0.8114	0.8775	0.9309	0.8729	0.6884	0.8362
ลำพูน	0.7976	0.8791	0.9208	0.9025	0.6785	0.8357
สุโขทัย	0.8508	0.9041	0.9068	0.9211	0.5933	0.8352
พระนครศรีอยุธยา	0.8097	0.8292	0.9280	0.9109	0.6967	0.8349
ระยอง	0.8508	0.8166	0.9304	0.8794	0.6960	0.8346
บุรีรัมย์	0.8710	0.9022	0.8857	0.9232	0.5899	0.8344
อุดรดิตถ์	0.7952	0.9049	0.9170	0.9134	0.6322	0.8325
อุทัยธานี	0.8543	0.8981	0.9114	0.9073	0.5885	0.8319
ลำปาง	0.7994	0.9022	0.9132	0.9068	0.6362	0.8316
ระนอง	0.8199	0.8406	0.8852	0.9291	0.6750	0.8300
จันทบุรี	0.8635	0.8210	0.9083	0.8757	0.6784	0.8294
เลย	0.8671	0.8961	0.8914	0.9011	0.5810	0.8273
อุบลราชธานี	0.8199	0.9068	0.8810	0.9291	0.5957	0.8265
สระแก้ว	0.7805	0.8909	0.9034	0.9240	0.6308	0.8259
น่าน	0.8500	0.8962	0.8780	0.9012	0.5887	0.8228
นครพนม	0.7974	0.9265	0.8841	0.9322	0.5735	0.8227
ตรัง	0.8216	0.8050	0.8969	0.9175	0.6650	0.8212
ปทุมธานี	0.8345	0.7722	0.9391	0.8752	0.6821	0.8206
ประจวบคีรีขันธ์	0.8342	0.8331	0.8868	0.8911	0.6552	0.8201
ชุมพร	0.8509	0.8028	0.8981	0.9035	0.6448	0.8200
ศรีสะเกษ	0.7719	0.9147	0.8849	0.9424	0.5857	0.8199

ตารางที่ 15 (ต่อ)

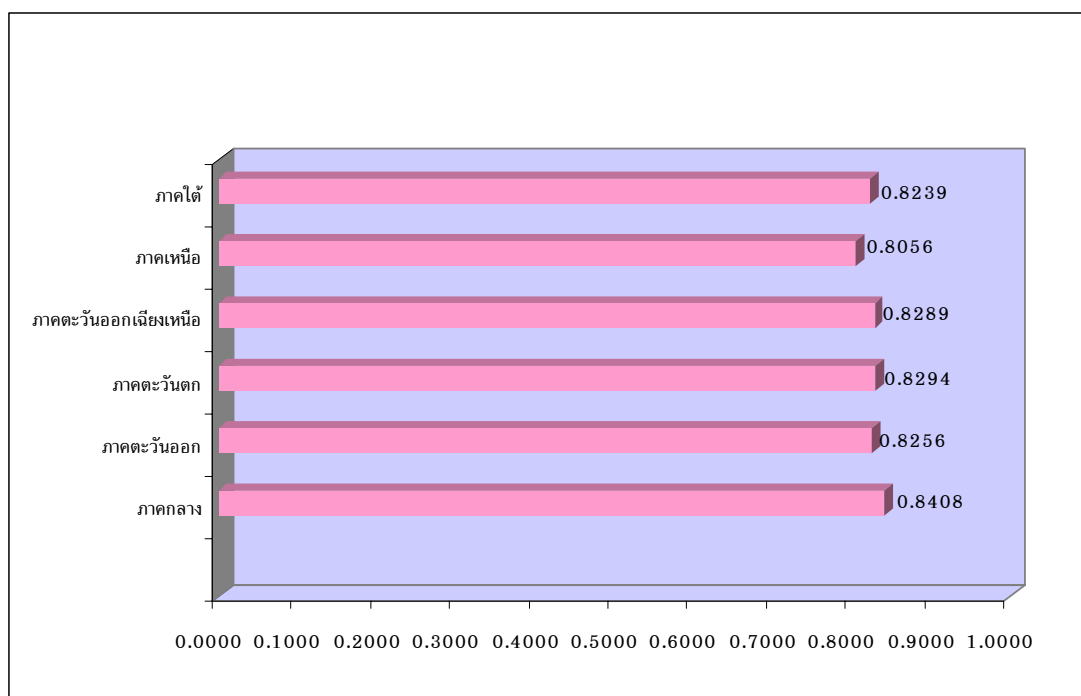
จังหวัด (เรียงตามค่าดัชนีรวม)	ดัชนี องค์ประกอบ ด้านสุขภาพ และอาหาร	ดัชนี องค์ประกอบ ด้าน การศึกษา ศาสนา และ ความเชื่อ	ดัชนี องค์ประกอบ ด้านที่อยู่ อาศัยและ สิ่งแวดล้อม	ดัชนี องค์ประกอบ ด้านส่วน บุคคล ครอบครัว และชุมชน	ดัชนี องค์ประกอบ ด้าน เศรษฐกิจ และการเมือง	ดัชนีรวม
	1	2	3	4	5	
กาฬสินธุ์	0.7347	0.9130	0.8932	0.9324	0.6242	0.8195
เพชรบูรณ์	0.8434	0.8614	0.8864	0.8945	0.5997	0.8171
มุกดาหาร	0.8746	0.8951	0.8653	0.9022	0.5482	0.8171
กระบี่	0.8258	0.7948	0.8729	0.8889	0.7020	0.8169
ชัยภูมิ	0.8095	0.8938	0.8942	0.8996	0.5792	0.8152
อุดรธานี	0.7470	0.9045	0.9084	0.9126	0.6004	0.8146
หนองบัวลำภู	0.8741	0.8963	0.8974	0.8974	0.5075	0.8145
สมุทรสาคร	0.8835	0.7394	0.9085	0.8696	0.6656	0.8133
กาญจนบุรี	0.8114	0.8173	0.8758	0.8799	0.6817	0.8132
ขอนแก่น	0.7687	0.8939	0.9007	0.8992	0.6031	0.8131
ชลบุรี	0.8828	0.7009	0.9231	0.8661	0.6767	0.8099
หนองคาย	0.8620	0.8963	0.8813	0.8947	0.4977	0.8064
ราชบุรี	0.7156	0.8086	0.9157	0.9094	0.6787	0.8056
นราธิวาส	0.8254	0.8329	0.8898	0.8905	0.5837	0.8045
พิษณุโลก	0.8327	0.8445	0.8852	0.9095	0.5467	0.8037
นครสวรรค์	0.7966	0.8497	0.8800	0.8850	0.5942	0.8011
ตราด	0.7584	0.8072	0.8843	0.8663	0.6693	0.7971
สกลนคร	0.7896	0.9044	0.8682	0.8944	0.5287	0.7971
พิจิตร	0.7267	0.8989	0.8976	0.9121	0.5430	0.7957
เขียงราย	0.7904	0.8669	0.8562	0.8537	0.5976	0.7929
นครศรีธรรมราช	0.7824	0.8235	0.8828	0.8989	0.5742	0.7924
พะเยา	0.7224	0.8927	0.8940	0.8773	0.5675	0.7908
สุราษฎร์ธานี	0.8481	0.7254	0.8558	0.8955	0.6260	0.7902
กำแพงเพชร	0.7736	0.8623	0.8617	0.8745	0.5710	0.7886
สมุทรปราการ	0.7674	0.7339	0.9273	0.8208	0.6744	0.7848
เชียงใหม่	0.7762	0.8059	0.8570	0.8549	0.6280	0.7844
ตาก	0.7641	0.8019	0.8816	0.9045	0.5381	0.7780
แม่ฮ่องสอน	0.7739	0.7951	0.7986	0.8773	0.5321	0.7554
กรุงเทพมหานคร	0.7641	0.5159	0.8769	0.6633	0.5588	0.6758

เพชรบุรี เป็นจังหวัดที่มีค่าดัชนีสูงสุด แต่ก็มีค่าคะแนนไม่แตกต่างกันมากกับกลุ่มจังหวัดที่มีลำดับ 10 อันดับแรก ได้แก่ สงขลา นครราชสีมา มหาสารคาม ปราจีนบุรี นครนายก ปัตตานี พังงา อำนาจเจริญ และนครปฐม ซึ่งมีค่าดัชนีอยู่ระหว่าง 0.876-0.889

จังหวัดที่มีค่าดัชนีต่ำสุด คือ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศและเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาประเทศ มีค่าดัชนีรวม 0.697 ส่วนจังหวัดที่มีค่าดัชนีต่ำสุด รองลงมาจากกรุงเทพฯ คือ นราธิวาส ซึ่งเป็นจังหวัดชายแดนในภาคใต้ที่กำลังประสบปัญหาความไม่สงบในจังหวัดนี้อยู่ ส่วนกลุ่มที่มีค่าดัชนีรวมต่ำ ระหว่าง 0.697-0.822 จำนวน 10 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดในแถบภาคเหนือ ได้แก่ กำแพงเพชร แม่ฮ่องสอน เชียงราย และตาก มีเพียงอุดรธานี ที่เป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ติดอยู่ในกลุ่มนี้ นอกจากนี้ มีจังหวัดพะเยา ตราด และสมุทรปราการ รวมด้วย

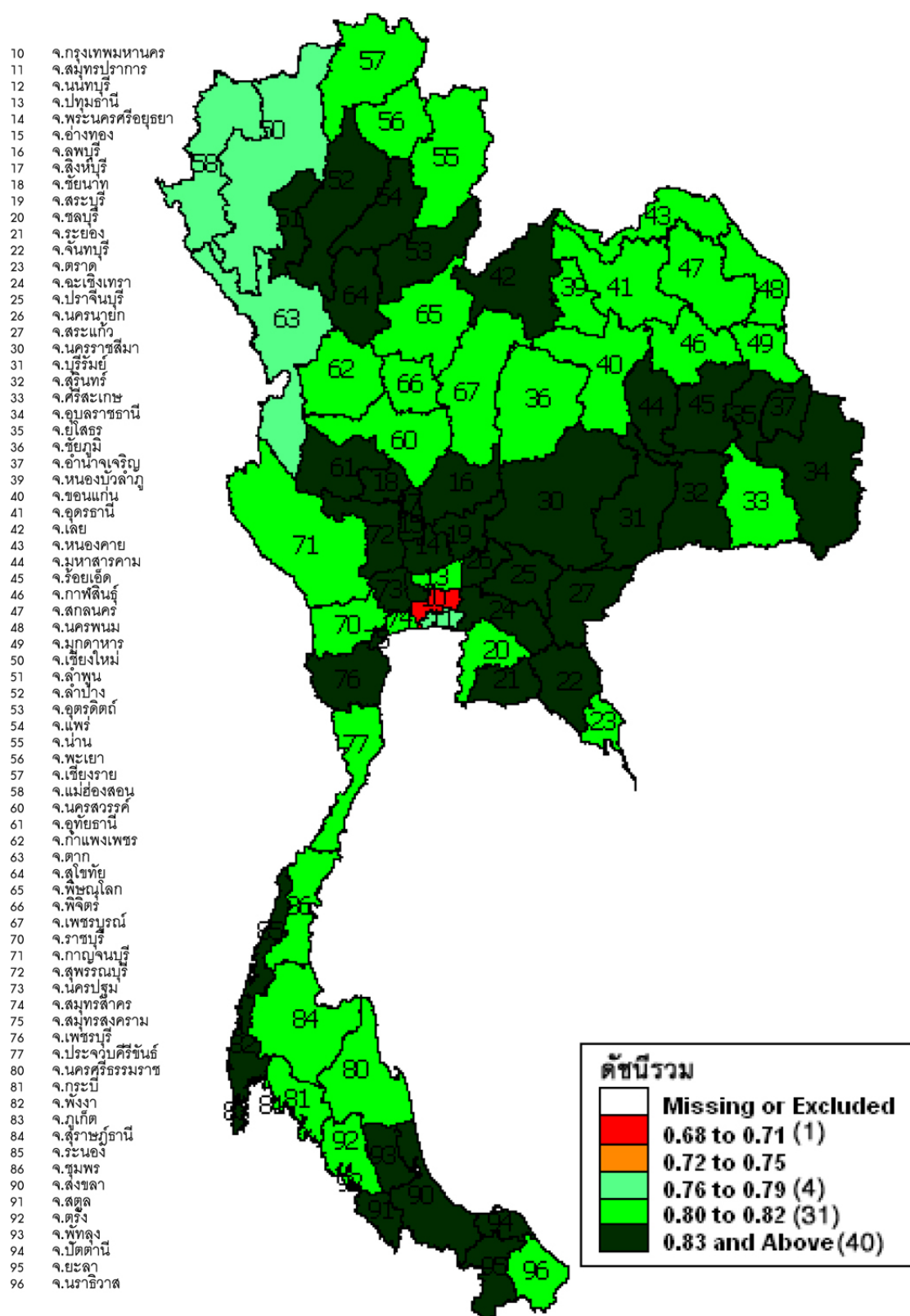
เมื่อวิเคราะห์สถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ ด้านดัชนีรวม จำแนกตามรายภาค ได้แสดงไว้ตามแผนภูมิที่ 24

แผนภูมิที่ 24 ค่าเฉลี่ยดัชนีด้านดัชนีรวม

จากแผนภูมิด้านดัชนีรวม ค่าเฉลี่ยดัชนีสูงสุดคือภาคกลาง และต่ำสุดคือภาคเหนือ สำหรับในรายจังหวัดได้แสดงไว้ในแผนที่ 6 ดังภาพ

แผนที่ 6 - ดัชนีรวม

หมายเหตุ เลขลำดับหน้าจังหวัดเป็นเลขเรียงตามรหัสพื้นที่

แผนที่ 6 แสดงจังหวัดต่างๆ ตามกลุ่มดัชนีสถานการณ์ทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 5 กลุ่ม โดยสีเขียวแก่ มีความมั่นคงที่สุด และสีแดงมีสถานการณ์ความมั่นคงต่ำที่สุด

ในภาพรวมของประเทศ ค่าดัชนีสถานการณ์ทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์อยู่ในระดับดี ภาคกลางเป็นพื้นที่ที่มีสถานการณ์ดีที่สุด ภาคตะวันออกและภาคตะวันตก มีสถานการณ์ดีรองลงมา แต่ก็ยังมีค่าดัชนีที่ใกล้เคียงกันมาก พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีสถานการณ์ที่แย่ที่สุดเมื่อเทียบกับภาคอื่นๆ โดยมีค่าดัชนีด้านองค์ประกอบการศึกษา ศาสนา และความเชื่อค่อนข้างต่ำมาก คือ 0.538 ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า องค์ประกอบด้านนี้มีตัวบ่งชี้ที่เป็นจำนวนผู้ละเมิดกฎระเบียบของสังคม โดยใช้ข้อมูลคดีต่างๆ จากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้แก่ จำนวนคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ คดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย รวมทั้งคดีอุบัติเหตุจราจรทางบก จึงทำให้พื้นที่กรุงเทพฯ มีค่าดัชนีสถานการณ์ทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

นอกจากนี้ แผนที่แสดงค่าดัชนียังแสดงให้เห็นว่า จังหวัดชายแดนภาคเหนือ ได้แก่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน กำแพงเพชร และนราธิวาส ในภาคใต้ ยังมีสถานการณ์ที่ด้อยกว่าในพื้นที่อื่นๆ อยู่ เมื่อพิจารณาจังหวัดต่างๆ ตามลำดับดัชนีองค์ประกอบของสถานการณ์ทางสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ 5 ด้าน จะได้รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 16

ตารางที่ 16 จังหวัดต่างๆ ตามลำดับดัชนีองค์ประกอบของสถานการณ์ทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 5 ด้าน

ดัชนีองค์ประกอบด้านสุขภาพ และอาหาร	ดัชนีองค์ประกอบด้านการศึกษา ศาสนา และความเชื่อ	ดัชนีองค์ประกอบด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม	ดัชนีองค์ประกอบด้านส่วนบุคคล ครอบครัว และชุมชน	ดัชนีองค์ประกอบด้าน เศรษฐกิจ และการเมือง	ดัชนีรวม
1	2	3	4	5	
สระบุรี	นครพนม	นนทบุรี	สงขลา	พัทลุง	เพชรบุรี
นครราชสีมา	มหาสารคาม	ภูเก็ต	อำนาจเจริญ	สตูล	สงขลา
อำนาจเจริญ	ยโสธร	นครปฐม	เพชรบุรี	นครปฐม	นครราชสีมา
ลพบุรี	สุรินทร์	สงขลา	สุรินทร์	เพชรบุรี	ปราจีนบุรี
นครนายก	อำนาจเจริญ	ปทุมธานี	ศรีสะเกษ	กระบี่	สระบุรี
สมุทรสาคร	ศรีสะเกษ	สุพรรณบุรี	มหาสารคาม	พระนครศรีอยุธยา	ลพบุรี
ชลบุรี	ร้อยเอ็ด	สมุทรสงคราม	ร้อยเอ็ด	ระยอง	นครนายก
นนทบุรี	กาฬสินธุ์	ลพบุรี	ยโสธร	สงขลา	พัทลุง
สุรินทร์	อุบลราชธานี	ระยอง	กาฬสินธุ์	ฉะเชิงเทรา	สุรินทร์
ชัยนาท	อุดรธานี	อ่างทอง	นครพนม	ภูเก็ต	ปัตตานี
พังงา	อุดรธานี	เพชรบุรี	อุบลราชธานี	สมุทรสงคราม	ภูเก็ต
เพชรบุรี	สกลนคร	สิงห์บุรี	ระนอง	สระบุรี	นครปฐม

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ดัชนีองค์ประกอบ ด้านสุขภาพ และ อาหาร	ดัชนีองค์ประกอบ ด้านการศึกษา ศาสนา และความ เชื่อ	ดัชนี องค์ประกอบด้าน ที่อยู่อาศัยและ สิ่งแวดล้อม	ดัชนีองค์ประกอบ ด้านส่วนบุคคล ครอบครัว และ ชุมชน	ดัชนีองค์ประกอบ ด้าน เศรษฐกิจ และการเมือง	ดัชนีรวม
1	2	3	4	5	
มุกดาหาร	สุโขทัย	ฉะเชิงเทรา	พัทลุง	ปราจีนบุรี	นนทบุรี
หนองบัวลำภู	บุรีรัมย์	พระนครศรีอยุธยา	สตูล	ปทุมธานี	ยโสธร
ภูเก็ต	ลำปาง	สมุทรปราการ	ปราจีนบุรี	นนทบุรี	อำนาจเจริญ
บุรีรัมย์	แพร่	ชลบุรี	ภูเก็ต	กาญจนบุรี	สตูล
สงขลา	พิจิตร	แพร่	สระแก้ว	สิงห์บุรี	ยะลา
มหาสารคาม	อุทัยธานี	ลำพูน	ปัตตานี	ราชบุรี	อ่างทอง
ปัตตานี	หนองคาย	สระบุรี	บุรีรัมย์	ลำพูน	สิงห์บุรี
เลย	หนองบัวลำภู	นครราชสีมา	นครราชสีมา	จันทบุรี	แพร่
จันทบุรี	น่าน	ปราจีนบุรี	สุโขทัย	ยะลา	ร้อยเอ็ด
ยะลา	เลย	นครนายก	นครปฐม	ชลบุรี	ฉะเชิงเทรา
หนองคาย	มุกดาหาร	อุดรดิตถ์	นครนายก	ระนอง	สุพรรณบุรี
นครปฐม	ขอนแก่น	ราชบุรี	พังงา	สมุทรปราการ	ชัยนาท
อุทัยธานี	ชัยภูมิ	ลำปาง	ตรัง	ตราด	มหาสารคาม
ร้อยเอ็ด	พะเยา	อุทัยธานี	อ่างทอง	สมุทรสาคร	พังงา
สุพรรณบุรี	นครราชสีมา	ชัยนาท	อุดรดิตถ์	ตรัง	สมุทรสงคราม
แพร่	สระแก้ว	สมุทรสาคร	อุดรธานี	อ่างทอง	ลำพูน
ชุมพร	สิงห์บุรี	อุดรธานี	พิจิตร	พังงา	สุโขทัย
ระยอง	ปราจีนบุรี	จันทบุรี	พระนครศรีอยุธยา	ปัตตานี	พระนครศรีอยุธยา
สุโขทัย	ลำพูน	ยะลา	ยะลา	ประจวบคีรีขันธ์	ระยอง
น่าน	ชัยนาท	สุโขทัย	สุพรรณบุรี	ลพบุรี	บุรีรัมย์
สุราษฎร์ธานี	สมุทรสงคราม	ปัตตานี	พิษณุโลก	นครราชสีมา	อุดรดิตถ์
เพชรบูรณ์	ปัตตานี	สระแก้ว	ราชบุรี	นครนายก	อุทัยธานี
ปทุมธานี	อ่างทอง	ยโสธร	ชัยนาท	สุพรรณบุรี	ลำปาง
ประจวบคีรีขันธ์	ลพบุรี	ขอนแก่น	อุทัยธานี	ชุมพร	ระนอง
พิษณุโลก	เชียงใหม่	ร้อยเอ็ด	ลำปาง	ลำปาง	จันทบุรี
ยโสธร	นครนายก	ชุมพร	ฉะเชิงเทรา	อุดรดิตถ์	เลย
ปราจีนบุรี	กำแพงเพชร	พิจิตร	สิงห์บุรี	สระแก้ว	อุบลราชธานี
อ่างทอง	เพชรบูรณ์	หนองบัวลำภู	ตาก	เชียงใหม่	สระแก้ว
กระบี่	สตูล	มหาสารคาม	ชุมพร	สุราษฎร์ธานี	น่าน
นราธิวาส	นครสวรรค์	ตรัง	ลำพูน	กาฬสินธุ์	นครพนม
ฉะเชิงเทรา	ยะลา	สตูล	มุกดาหาร	ยโสธร	ตรัง
ตรัง	พังงา	ชัยภูมิ	สระบุรี	แพร่	ปทุมธานี

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ดัชนีองค์ประกอบ ด้านสุขภาพ และ อาหาร	ดัชนีองค์ประกอบ ด้านการศึกษา ศาสนา และความ เชื่อ	ดัชนี องค์ประกอบด้าน ที่อยู่อาศัยและ สิ่งแวดล้อม	ดัชนีองค์ประกอบ ด้านส่วนบุคคล ครอบครัว และ ชุมชน	ดัชนีองค์ประกอบ ด้าน เศรษฐกิจ และการเมือง	ดัชนีรวม
1	2	3	4	5	
ระนอง	สุพรรณบุรี	พะเยา	น่าน	ชัยนาท	ประจวบคีรีขันธ์
อุบลราชธานี	พิษณุโลก	กาฬสินธุ์	เลย	สุรินทร์	ชุมพร
พัทลุง	เพชรบุรี	เลย	แพร่	ขอนแก่น	ศรีสะเกษ
สตูล	ระนอง	นราธิวาส	ชัยภูมิ	อุดรธานี	กาฬสินธุ์
สมุทรสงคราม	ฉะเชิงเทรา	อำนาจเจริญ	ขอนแก่น	เพชรบูรณ์	เพชรบูรณ์
กาญจนบุรี	พัทลุง	ประจวบคีรีขันธ์	นครศรีธรรมราช	เชียงราย	มุกดาหาร
พระนครศรีอยุธยา	สงขลา	เพชรบูรณ์	หนองบัวลำภู	อุบลราชธานี	กระบี่
ชัยภูมิ	ประจวบคีรีขันธ์	บุรีรัมย์	สุราษฎร์ธานี	นครสวรรค์	ชัยภูมิ
ลำปาง	นราธิวาส	พัทลุง	ลพบุรี	ร้อยเอ็ด	อุดรธานี
สิงห์บุรี	พระนครศรีอยุธยา	ระนอง	หนองคาย	สุโขทัย	หนองบัวลำภู
ลำพูน	สระบุรี	พิษณุโลก	เพชรบูรณ์	บุรีรัมย์	สมุทรสาคร
นครพนม	นครศรีธรรมราช	ศรีสะเกษ	สกลนคร	น่าน	กาญจนบุรี
นครสวรรค์	จันทบุรี	ตราด	ประจวบคีรีขันธ์	อุทัยธานี	ขอนแก่น
อุดรดิตถ์	กาญจนบุรี	นครพนม	นราธิวาส	ศรีสะเกษ	ชลบุรี
เชียงราย	ระยอง	นครศรีธรรมราช	กระบี่	นราธิวาส	หนองคาย
สกลนคร	ราชบุรี	ตาก	นครสวรรค์	เลย	ราชบุรี
นครศรีธรรมราช	ตราด	หนองคาย	นนทบุรี	ชัยภูมิ	นราธิวาส
สระแก้ว	เชียงใหม่	อุบลราชธานี	กาญจนบุรี	นครศรีธรรมราช	พิษณุโลก
เชียงใหม่	ตรัง	นครสวรรค์	ระยอง	นครพนม	นครสวรรค์
แม่ฮ่องสอน	นนทบุรี	น่าน	พะเยา	กำแพงเพชร	ตราด
กำแพงเพชร	ชุมพร	พังงา	แม่ฮ่องสอน	พะเยา	สกลนคร
ศรีสะเกษ	ตาก	กรุงเทพมหานคร	จันทบุรี	อำนาจเจริญ	พิจิตร
ขอนแก่น	แม่ฮ่องสอน	สุรินทร์	ปทุมธานี	มหาสารคาม	เชียงราย
สมุทรปราการ	กระบี่	กาญจนบุรี	กำแพงเพชร	กรุงเทพมหานคร	นครศรีธรรมราช
กรุงเทพมหานคร	นครปฐม	กระบี่	สมุทรสงคราม	มุกดาหาร	พะเยา
ตาก	ภูเก็ต	สกลนคร	สมุทรสาคร	พิษณุโลก	สุราษฎร์ธานี
ตราด	ปทุมธานี	มุกดาหาร	ตราด	พิจิตร	กำแพงเพชร
อุดรธานี	สมุทรสาคร	กำแพงเพชร	ชลบุรี	ตาก	สมุทรปราการ
กาฬสินธุ์	สมุทรปราการ	เชียงใหม่	เชียงใหม่	แม่ฮ่องสอน	เชียงใหม่
พิจิตร	สุราษฎร์ธานี	เชียงราย	เชียงราย	สกลนคร	ตาก
พะเยา	ชลบุรี	สุราษฎร์ธานี	สมุทรปราการ	หนองบัวลำภู	แม่ฮ่องสอน
ราชบุรี	กรุงเทพมหานคร	แม่ฮ่องสอน	กรุงเทพมหานคร	หนองคาย	กรุงเทพมหานคร

เปรียบเทียบค่าดัชนีสถานการณ์ทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในระดับภูมิภาค

การพิจารณาสถานการณ์ทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในภาพรวมของภาคต่างๆ มีสถานการณ์ที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ดังแสดงในตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบด้านเศรษฐกิจและการเมือง ยังมีค่าดัชนีต่ำกว่าองค์ประกอบอื่นๆ อยู่ และเมื่อเปรียบเทียบกันตามพื้นที่แล้ว พบว่า ภาคตะวันออกมีสถานการณ์ด้านนี้ดีที่สุด รองลงมาคือ ภาคตะวันตกที่มีค่าดัชนีค่อนข้างใกล้เคียงกันมาก ในขณะที่ภาคเหนือ ยังเป็นพื้นที่ ที่มีค่าดัชนีด้านเศรษฐกิจและการเมืองต่ำที่สุด

ตารางที่ 17 ดัชนีองค์ประกอบของสถานการณ์ทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (SDSHI)

รายภาค

จังหวัดเรียงตามลำดับ SDSHI	ดัชนีองค์ประกอบด้านสุขภาพและอาหาร	ดัชนีองค์ประกอบด้านการศึกษา ศาสนา และ ความเชื่อ	ดัชนีองค์ประกอบด้านที่อยู่อาศัย และ สิ่งแวดล้อม	ดัชนีองค์ประกอบด้านส่วนบุคคล ครอบครัว และชุมชน	ดัชนีองค์ประกอบด้านเศรษฐกิจและการเมือง	ดัชนีรวม
	1	2	3	4	5	
ทั่วราชอาณาจักร	0.7900	0.8417	0.9020	0.9028	0.6246	0.8122
กรุงเทพและปริมณฑล	0.8568	0.5669	0.8718	0.8662	0.5675	0.7458
ภาคกลาง	0.8523	0.8555	0.9253	0.9066	0.6641	0.8408
ภาคตะวันออก	0.8357	0.8171	0.9199	0.8833	0.6721	0.8256
ภาคตะวันตก	0.8140	0.8424	0.9113	0.9043	0.6753	0.8294
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	0.8385	0.9061	0.8937	0.9184	0.5876	0.8289
ภาคเหนือ	0.7965	0.8640	0.8839	0.8885	0.5951	0.8056
ภาคใต้	0.8406	0.8151	0.8953	0.9135	0.6547	0.8239

พื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล ยังเป็นพื้นที่ที่มีสถานการณ์ด้านสุขภาพและอาหาร และสถานการณ์ด้านส่วนบุคคล ครอบครัว และชุมชน ดีกว่าพื้นที่อื่นๆ แต่ในขณะเดียวกัน พื้นที่นี้กลับมีสถานการณ์ด้านการศึกษา ศาสนา และความเชื่อ และสถานการณ์ด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำกว่าพื้นที่อื่นๆ ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญกับความมั่นคงของมนุษย์ในด้านการละเมิดสิทธิของสังคม รวมทั้ง เรื่องที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ของคนในพื้นที่นี้เพิ่มขึ้น

ภาคกลาง ยังคงเป็นพื้นที่ที่มีค่าดัชนีสถานการณ์ทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในภาพรวมที่ดีที่สุด โดยค่าดัชนีด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมดีที่สุดในทุกๆ ภาค

ภาคตะวันออกและภาคตะวันตก เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่มีสถานการณ์ในภาพรวมดีที่สุด รองลงมาจาก ภาคกลาง แต่ในด้านองค์ประกอบส่วนบุคคล ครอบครัวและชุมชน ภาคตะวันออกยังมีสถานการณ์ที่ไม่ค่อยดีนัก แต่ขณะเดียวกัน ในด้านเศรษฐกิจและการเมืองกลับมีค่าดัชนีดีที่สุดในประเทศ

พื้นที่ภาคเหนือ ในภาพรวมแล้วมีค่าดัชนีสถานการณ์ทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และเมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ภาคเหนือมีดัชนีที่อยู่ในระดับดีเพียงด้านเดียว คือ ด้านการศึกษา ศาสนา และความเชื่อ ส่วนองค์ประกอบด้านอื่นๆ อยู่ในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่น

ภาคใต้ เป็นพื้นที่ที่มีค่าดัชนี ด้านการศึกษา ศาสนา และความเชื่อ อยู่ในระดับต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่น ส่วนองค์ประกอบด้านอื่นๆ อยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำเช่นเดียวกัน

แต่อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาค่าดัชนีสถานการณ์ทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ของประเทศไทย ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับที่ดี แต่มีค่าดัชนีที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ตามสถานการณ์ของพื้นที่นั้นๆ เท่านั้น ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในแต่ละด้าน และผู้รับผิดชอบงานในพื้นที่นั้น ควรนำข้อมูลและการเปรียบเทียบความแตกต่างของดัชนีแต่ละองค์ประกอบ นำไปใช้ประโยชน์ ในการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ต่อไป

ข้อเสนอแนะจากคณะที่ปรึกษามหาวิทยาลัยบูรพา

เนื่องจากการรายงานสถานการณ์ทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ระดับประเทศ มีการออกแบบระบบการพัฒนาระบบสารสนเทศทางสังคม โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่รวบรวมได้จากหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในหลายส่วนราชการ ดังนั้น ระบบการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวจึงเน้นการจัดเก็บรวบรวมด้วยหลากหลายวัตถุประสงค์ หลากหลายวิธีในการดำเนินการรวบรวม และช่วงระยะเวลาในการจัดเก็บข้อมูลแตกต่างกันออกไป ทำให้ข้อมูลสำคัญๆ ที่ควรจะนำมาใช้วิเคราะห์สถานการณ์ทางสังคมมีข้อจำกัด เช่น เรื่องพื้นที่การรายงานผลบางหน่วยงาน รายงานในภาพรวมระดับภาคหรือระดับประเทศ ไม่มีการรายงานในระดับจังหวัด ดังนั้น จึงขอเสนอแนะในการดำเนินการเพื่อพัฒนาการรายงานสถานการณ์ทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในปีต่อ ๆ ไป ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป ดังนี้

1. ในระดับประเทศ ต้องอาศัยข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานหลายหน่วยงาน เพื่อสะท้อนภาพสถานการณ์ทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดังนั้น ข้อมูลที่นำมาใช้จึงต้องน่าเชื่อถือ มีระบบตรวจสอบย้อนกลับได้ มีความชัดเจนในระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามหลักสถิติและการวิจัย และต้องมีฐานข้อมูลที่ละเอียดเพียงพอที่จะนำเสนอข้อมูลระดับจังหวัด ลงไปจนถึงระดับตำบลได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากข้อมูลจากหน่วยงานอื่นๆ แม้จะเก็บรวบรวมในวงกว้างทั่วประเทศ แต่ทุกฐานข้อมูลมักจะพบข้อจำกัดบางประการ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เมื่อทำการเลือกตัวบ่งชี้ที่คิดว่าอ่อนไหวที่สุด (Sensitive) ต่อสถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ในเหตุการณ์ปัจจุบัน และประสงค์จะตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลทุติยภูมิ ก่อนนำมาใช้เป็นตัวสะท้อนภาพสถานการณ์ทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรพิจารณาตัดสินใจเลือกใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากหลายๆ แหล่งในตัวบ่งชี้ตัวเดียวกัน เพื่อเป็นการเปรียบเทียบว่าตัวใดจะสะท้อนภาพความเป็นจริงได้ดีกว่ากัน เนื่องจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละแหล่งแต่ละสถาบัน ย่อมมีปรัชญาหรือแนวคิดที่แตกต่างกัน ถึงแม้จะเก็บข้อมูลเรื่องเดียวกันจากแหล่งที่ให้ข้อมูลแหล่งเดียวกันก็ตาม จุดที่เน้นเพื่อให้ได้ข้อมูลก็ผิดแผกแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับแผนที่จะนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้

2. หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูลทุติยภูมิ ควรรวบรวมข้อมูลไว้อย่างสม่ำเสมอเป็นระยะๆ และต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถพยากรณ์สถานการณ์ในอนาคตร่วมกับข้อมูลอื่นๆ ได้ต่อไป

3. หน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำข้อมูลทุติยภูมิมาใช้ในการวิเคราะห์ และรายงานสถานการณ์ ควรจัดทำข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อสามารถวิเคราะห์สถานการณ์และพยากรณ์แนวโน้มในอนาคตได้สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการวางนโยบาย และแผนงานได้ทันทั่วทั้งที่ ในการดำเนินการพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ตรงจุด ตรงประเด็น และสอดคล้องกับพื้นที่เร่งด่วนที่ต้องการแก้ไขปัญหา

บรรณานุกรม

- กฤตยา อาชวนิจกุล ชื่นฤทัย กาญจนจิตรรา วาสนา อิ่มแอม และอุษา เลิศศรีสันต์ 2546.
- นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม.
- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2545. สรุปสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย พ.ศ. 2545.
- กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในระหว่างปี พ.ศ. 2536 ตาราง 2 ปริมาณของเสียอันตราย พ.ศ. 2535 – 2544.
- กรมวิชาการ. (2544) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2546. สุขภาพจิตไทย พ.ศ. 2545 – 2546. กรุงเทพฯ :
- โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2546. สุขภาพจิตไทย พ.ศ. 2545 – 2546. กรุงเทพฯ :
- โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กองโภชนาการ กรมอนามัย, 2546. สถานการณ์ภาวะโภชนาการของประเทศไทย ช่วงแผนพัฒนา
- กอบกุล ภูธรารักษ์ และคนอื่นๆ. (2538, มกราคม-กุมภาพันธ์). “การสำรวจทัศนคติต่อภาวะทาง
- สังคมในเขตเมืองปี พ.ศ. 2536-2539”. เกษตรก้าวหน้า, 10 (1), 140-142.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). ปันสมองของชาติ : ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ:
- ซัคเซสมิเดีย.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. คื่นสุนทรียภาพให้สุขภาพ กรุงเทพฯ : บริษัท เฟื่องฟ้าพรินต์ติ้ง จำกัด,
- 2545.
- ไกรสิทธิ์ ดันติสินทร์ และคณะ. อาหารและโภชนาการ : นำความรู้สู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :
- สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.
- กลุ่มงานวิเคราะห์และพยากรณ์สถิติเชิงสังคม สำนักสถิติพยากรณ์สถานการณ์ความพิการใน
- ประเทศไทย. (<http://www.nso.go.th/thai/stat/summary/cripled/cripled.html>).
- คณะทำงานศึกษาภาระโรคในประชาชนไทย 2546. รายงานการศึกษาเรื่องปัจจัยเสี่ยงและภาระโรค
- ของประชาชนไทย พ.ศ. 2542 สนับสนุนงบประมาณโดยสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
- งามตา วนินทานนท์. (2536). ลักษณะทางพุทธศาสนาและพฤติกรรมศาสตร์ของบิดามารดาที่
- เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร, รายงานการวิจัย, ฉบับที่ 50. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัย
- พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- จำนง ทองประเสริฐ. (2522). วิทยาศาสตร์กับสังคมปัจจุบัน. ใน วิจัยพุทธปรัชญาเปรียบเทียบ
หลักวิทยาศาสตร์, ชะลอ อุตกฤษณ์. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.
- ชินภัทร ภูมิรัตน. (2546). การศึกษากับความมั่นคงของมนุษย์ : Education and Human Security.
เอกสารการสัมมนาประจำปี 2546 เรื่อง ความมั่นคงของมนุษย์ ณ โรงแรมแอมบาสซาเดอร์
ซิตี จอมเทียน ชลบุรี, 29-30 พย. 46.
- ชุดิมา สัจจันท์. (2544, กันยายน-ธันวาคม). “การรู้สารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา
คนไทยและสังคมไทย”. สุโขทัยธรรมมาธิราช, 14 (3), 50-61.
- ไชยวัฒน์ สิ้นสุวงศ์. (2548, เมษายน). “6 ปี ปฏิรูปการศึกษา มองข้ามและหลงประเด็นศาสนา”.
เส้นทาง, 23 (965), 92-93.
- คำริ บุญชู. (2545). “ภารกิจสถานศึกษายุคใหม่ สิ่งที่ทำทลายบทบาทผู้บริหารและครู”.
วารสารวิชาการ, 5 (4), 2-3.
- ดิเรก พรสีมา. (2543). ปฏิรูปการศึกษาไทยอย่างไร?. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ส. รุ่งทิพย์ ออฟเซ็ท.
- ทรงพันธ์ เจริมประสงค์. (2547). “ห้องสมุดกับทักษะการเรียนรู้สารสนเทศ”. วารสารห้องสมุด, 48
(1), 15-30.
- ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์. (2546, เมษายน-มิถุนายน). ทศวรรษแห่งการรู้หนังสือ: ความท้าทาย
ทางการศึกษาของมนุษยชาติ. วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ
สหประชาชาติ, 35 (2), 10-12.
- ปริญญา เทวนฤมิตรกุล. 2544. สารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ.2540)
หมวดสิทธิเสรีภาพเรื่อง 6 สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประเทศ.
กรุงเทพฯ: องค์การค้ำของคุรุสภา
- ประเวศ วะสี. (2544). ยุทธศาสตร์ทางปัญญาและการปฏิรูปการศึกษา. ในรายงานการประชุมเรื่อง
วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา : วาระแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ผอบ โปษะกฤษณะ. (2524, เมษายน). “ความเชื่อของชาวบ้านเป็นความจริงจริงหรือ”.
วารสารไทย, 1 (4), 7-9.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549). (2544, 9 ตค.)
ราชกิจจานุเบกษา, 118 (ตอนพิเศษ 99 ง), 1-26.
- พรสวัสดิ์ เพชรแดง. (2528). ความเชื่อเรื่องบุญ-บาป ในพระพุทธศาสนาของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- พัชร ศรีเมืองและคณะ. 2546. การรับรู้สิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวไทย. กรุงเทพฯ :
 สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม.พระเทพเวที
 (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2532). เทคนิคการสอนของพระพุทธเจ้า. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
 มูลนิธิพุทธธรรม.
- ภัทรา บุญสุยา. (2545). ศึกษาระดับและเปรียบเทียบความเชื่อเรื่องบุญ-บาป ตามกฎแห่งกรรมใน
 พระพุทธศาสนา ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา
 กระทรวงศึกษาธิการ สหวิทยาเขตนครหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. ปรินญา
 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยคดีศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- มานิด จุมปา. 2546. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2546.
 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- แม่นมาศ ชวลิต, คุณหญิง. (2546, เมษายน-มิถุนายน). การรู้หนังสือและการไม่รู้หนังสือ.
 วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ, 35 (2), 13-15.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. (2540, 11 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา
 ฉบับกฤษฎีกา, 114 (ตอนที่ 55).
- ระบบการประเมินคุณภาพและมาตรฐาน. (2548). จาก www.onec.go.th/onec_pub/ofsted.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : นานมีบุคส์
 พับลิเคชั่นส์, 2546.
- วไล ฌ ป้อมเพชร. (2545, มกราคม-มีนาคม). การศึกษาเพื่อส่งเสริมค่านิยมอันพึงประสงค์.
 วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาฯ สหประชาชาติ, 34 (1), 34-40.
- วสุธร ต้นวัฒนกุล. สุขภาพและคุณภาพชีวิต เส้นทางที่ต้องร่วมกันพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 3. ชลบุรี :
 เอ.บี.พรินท์, 2544.
- วันดี โภคะกุล และคณะ. การศึกษาแบบคัดกรองและภาวะโภชนาการผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2545.
 นนทบุรี : สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, 2545.
- วิชัย ดันศิริ. (2542). คำอธิบาย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
 กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- วิทยากร เชิงกุล. (2544). รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2533/2544: ปฏิรูปการศึกษาอย่างไร
 เพื่อใคร เพื่ออะไร?. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์ และคณะ. นโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยระบบ
 สาธารณสุข, 2541.

วิพุธ พูลเจริญ และคณะ. คู่มือการปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยระบบ
สาธารณสุข, 2543.

วิไล ตั้งจิตสมคิด. (2544, เม.ย). ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9
กับการเสริมสร้างศักยภาพคน. วารสารวิชาการ, 4 (4), 38-41.

สงวน นิตยารัมภ์พงศ์. ปฏิรูประบบบริการสุขภาพไทย. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี, 2542.

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. สุขภาพคนไทย ปี 2543 : ฝ่าวิกฤตสุขภาพ. กรุงเทพฯ :
สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2543.

สถาบันพระปกเกล้า. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. นนทบุรี :
สถาบันพระปกเกล้า, 2540.

สมหวัง ชีระวิชิตระกูล. (2547, พฤศจิกายน-มีนาคม). การประเมินคุณภาพทางการศึกษา
ที่เกี่ยวข้องกับผู้สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานภายใต้ พระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา,
15 (2), 13-28. (2545, มิ.ย.-ค.ค.). นโยบายพัฒนาการศึกษาชาติตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 14 (1), 15-29.
สภาพปัญหาของการอ่านหนังสือในสังคมไทย. (2546, ตุลาคม- ธันวาคม). หนังสือ,
2 (10), 34.

สมาน ลอยฟ้า. (2544, ตุลาคม-ธันวาคม). “การรู้สารสนเทศ : ทักษะที่จำเป็นสำหรับ
สังคมสารสนเทศ”. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มข, 19 (1), 1-6.

สำนักกระบวนวิชา กระทรวงสาธารณสุข. 2546. สถานการณ์โรคเอดส์ ประเทศไทย เล่มที่ 2.
นนทบุรี : กรมควบคุมโรคเอดส์.

สุเมธ เดียววิเศษ. 2546. สิทธิหน้าที่พื้นฐานตามรัฐธรรมนูญและสิทธิมนุษยชน.

สำนักงานสถิติแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรื 2535, 2540, 2545, 2546. สรุปผลเบื้องต้นการสำรวจ
เกี่ยวกับอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2546. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำนักงานสถิติแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรื. 2545. การสำรวจเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2545.
กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำนักโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ. รายงานการพัฒนาคนของประเทศไทย 2546.
ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน. (อัคราณา).

สำนักงานสถิติแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรื. 2546. สถิติสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย พ.ศ. 2545.
กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2543. สัมมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2545. การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน 2545.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2546. สถิติประชากรและแรงงาน.

สำนักงานสถิติแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรื. 2545. รายงานการสำรวจเกี่ยวกับอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข 2545. การสาธารณสุขไทย พ.ศ. 2542 – 2543. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข 2545. การสาธารณสุขไทย พ.ศ. 2542 – 2543. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข 2545. สถิติสาธารณสุข พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือการศึกษาอนาคตการสาธารณสุข (Health Futures Handbook). กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข, 2540.

สำนักระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข, 2546. ข้อมูลระบาดวิทยา ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2546. สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สรุปผลการสำรวจเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2545. (<http://www.nso.go.th/thai/Stat/summary/child/child.html>).

สุจิน บุตรดีสุวรรณ. (2546, มกราคม-ธันวาคม). การรู้สารสนเทศ (Information literacy) สำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา. *วารสารสารนิเทศ*, 10 (1-2), 35-43.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2511). คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หงสะมัด. การสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาชุมชนกับการศึกษาตลอดชีวิตจาก edu.swu.ac.th/ae/websnong/web01/web451%5Ccommunity2.htm

สุมาลี สังข์ศรี. (2546, พฤษภาคม). การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต. *อนุสารอุดมศึกษา* 29 (299), 3-10.

สุมล ว่องวงศ์ศรี. อาหารสุขภาพ 3 มี. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ครัวบ้านและสวน, 2545.

สุเมธ ตันติเวชกุล. โครงการพระราชดำริกับการสร้างสุขภาพ. นครปฐม : สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน, 2545.

เสถียร พันธรั้งมี. (2524). ศาสนาเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา.

เสถียร โกเศศ. (2515). ศาสนาเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ : บรรณาการ.

เสถียรพงษ์ วรรณปก. (2544). เพื่อความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับหลักกรรม. กรุงเทพฯ : อมรินทร์บุ๊คเซ็นเตอร์.

- สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ. ประชาสังคมกับการพัฒนาสุขภาพ : บทวิเคราะห์ทางวิชาการ.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2540.
- อมรา จันทราภานนท์. โฆษณาการศาสตร์ และ โฆษณำบ้ำด. กรุงเทพฯ : ห.ส.จ. ร.พ. ไทยพิทยา,
2522.
- อนุวัฒน์ ศุภชติกุล. คุณภาพของระบบสุขภาพ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2543.
- อารี วัลยะเสวี และคณะ. (ร่าง) รูปแบบระบบบริการสุขภาพที่สอดคล้องกับสังคมไทยในสอง
ทศวรรษหน้า. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, 2542.
- อำพล จินดาวัฒนะ. ปฏิรูปสุขภาพ : ปฏิรูปชีวิตและสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูประบบ
สุขภาพแห่งชาติ (สปรส.), 2546.
- อำพล จินดาวัฒนะ. รวมพลังสร้างสุข. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ
(สปรส.), 2546.
- ACRL. (2000). *Information Literacy Competency Standards for Higher education: Standards, performance indicators and outcome*, Chicago, American Library Association. (Online). From www.ala.org/acrl/ilstandardlo.html.
- CAUL Council of Australian University Librarians. (2001). *Information Literacy Standards*. From www.caul.edu.au/.
- Edelman C.L. and Mandle C.L. Health Promotion Throughout the Lifespan. 4th ed. St.Louis, Mo : Mosby – Year book Inc, 1998.
- Edlin, Gordon, Golanly, Eric. Health and Wellness : A Holistic Approach. 3rd ed. Boston : Jones and Bartlett, 1988.
- Frenk J., Murray C. A WHO Framework for Health System Performance Assessment. Bulletin of the World Health Organization, 2000.
- Gorin, Sherri Sheinfeld., Arnold, Joan. Health Promotion Handbook. St. Louis : Mosby, 1998.
- Green, Lawrence W., Ottoson, Judith M. Community and Population Health. 8th ed. Boston : McGraw-Hill, 1999.
- IMD World Competitiveness Yearbook. (2004).
- Jerrold Greenberg, Robert Gold. Health. USA : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1994.
- Kaplan, Robert M., Sallis, James F., Patterson, Thomas L. Health and Human Behavior. New York : McGraw – Hill, 1993.
- Kua Wongboonsin, The Demographic Dividend, 2005.
- Ministry of Social Development. (2004). *The Social Report 2004: Indicators of Social Wellbeing in New Zealand*. Wellington: Ministry of Social Development.
- Peter D. O'Neill. Health Crisis 2000. Copenhagen : Denmark. 1982.
- Powell, Francis D., Wessen, Albert F. Health Care Systems in Transition : An International Perspective. London : Sage Publications, 1998.

- Programme for International Student Assessment –PISA. (2548). *First results from PISA 2003: Executive summary*.(Online). From <http://www.pisa.oecd.org/dataoecd/1/63/34002454.pdf>
- Stern, Caroline. (2003). Measuring students' information literacy competency. In Allan martin and Hannelore Rander (Eds.). *Information & IT literacy: enabling learning in the 21st century*, 112-119. London: Facet Publishing.
- The World Health Report 2000. Health Systems : Improving Performance. Geneva : World Health Organization, 2000.
- UN, Thailand Millennium Development Goals Report 2004.
- UNAIDS, WHO. Global summary of the HIV/AIDS spidemic, December 2003.
- UNDP. (2005). Human Development Report. (Online). From http://hdr.undp.org/statistics/data/cty/cty_f_CAN.html
- UNDP, Human Development Report 2004.
- UNFPA, State of World Population, 2004.
- UNICEF, The State Of The World's Children ,”Childhood Under Threat”, 2005
- UNICEF, A Future For All Our Children,2003.
- Vijay S Vyas, Food Security in Asian Countries, 2005
- World Health Organization. Health Dimensions of Economic Reform. Switzerland : 1992.